

VENDIM
Nr.. 69, datë 17.11.2015

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetari Gjykatës Kushtetuese
Sokol Berberi	anëtar
Vitore Tusha	anëtare e
Fatmir Hoxha	anëtar
Gani Dizdari	anëtar
Besnik Imeraj	anëtar
Fatos Lulo	anëtar
Vladimir Kristo	anëtar

me sekretare Edmira Babaj, në datën 14.10.2015 mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen nr. 55 Akti, që i përket:

KËRKUES: Arif Muka

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Këshilli i Ministrave, Ministria e Financave, Enti Kombëtar i Banesave Tiranë, Bashkia Vorë, në mungesë.

OBJEKTI: Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë i vendimit nr. 00-2014-4241 (619), datë 20.11.2014 i Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42/1, 131/f, 134/1/g dhe 145/2 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; neni 6 i Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut; nenet 27, 28, 29 dhe 30 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë"; nenet 12/3 dhe 60/2 të ligjit nr. 49/2012, "Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative".

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Vladimir Kristo, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuarit, që është shprehur për pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjekteve të interesuara, Këshillit të Ministrave, Ministrisë së Financave dhe Drejtorisë së Përgjithshme të Entit Kombëtar të Banesave, që kanë kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkuesi është banor i fshatit Gërdec të Bashkisë Vorë. Në shkurt të vitit 2008, si rezultat i aksidentit teknologjik të Gërdecit, familja e tij pati dëme të rënda materiale në objektet e banimit dhe në ato të aktivitetit privat. Bazuar në VKM-në nr. 315, datë 21.3.2008 për konstatimin dhe vlerësimin e dëmeve të pësura, Komisioni i Vlerësimit të Dëmeve ka përgatitur Formularin F1 për dëmet në objekt nga ana ndërtimore dhe strukturore dhe Formularin F2 për listën e orendive dhe pajisjeve të dëmtuara, të cilat u përpiluan edhe për kërkuarin. Këta formularë i janë përcjellë Entit Kombëtar të Banesave për procedurën e kompensimit të dëmeve, i cili ka bërë përlllogaritjen e dëmeve.

2. Kërkuesi nuk ka qenë dakord me përlllogaritjen e dëmit të kryer nga Enti Kombëtar i Banesave për objektin ku ushtron aktivitetin privat. Për këtë arsye i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me kërkesëpadi me objekt detyrimin e subjekteve të interesuar, palë të paditura në atë gjykim, t'i paguajnë dëmin e llogaritur si diferencë midis dëmit të shkaktuar dhe vlerës së tyre të pasqyruar në formularët F1 dhe F2.

3. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 905, datë 11.2.2011, ka vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë së kërkuarit si të pabazuar në ligj dhe në prova.

4. Gjykata e Apelit Tiranë, mbi ankimin e kërkuarit, me vendimin nr. 2823, datë 23.12.2011, ka vendosur ndryshimin e vendimit të gjykatës së shkallës së parë si më poshtë: pranimin e kërkesëpadisë dhe detyrimin e subjekteve të interesuara Këshilli i Ministrave dhe Ministria e Financave t'i paguajnë kërkuarit vlerën prej 2.500.000 lekësh si diferencë midis llogaritjes së Formularëve F1 + F2 dhe vlerës së përcaktuar nga akti i ekspertimit për dëmin total të shkaktuar.

5. Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë në dhomë këshillimi, me vendimin nr. 00-2014-4241 (619), datë 20.11.2014, mbi ankimin e subjekteve të interesuara, ka vendosur prishjen e vendimit nr. 2823, datë 23.12.2011 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe lënien në fuqi të vendimit nr. 905, datë 11.2.2011 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

II

6. **Kërkuari** i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (në vijim "Gjykata") për shfuqizimin e vendimit objekt kërrese me pretendimin se:

6.1 Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë ka cenuar nenin 42 të Kushtetutës për shkak të mosformimit të drejtë të trupit gjykues, pasi e ka shqyrtuar çështjen me tre gjyqtarë. Ai nuk ka respektuar nenin 12/3 të ligjit nr. 49, datë 3.5.2012, "Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative" (ligji 49/2012), i cili parashikon se trupi gjykues në këto raste duhet të përbëhet nga pesë gjyqtarë.

6.2 Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë ka cenuar parimin e gjykimit të çështjes brenda një afati të arsyeshëm, pasi gjykimi nuk është kryer brenda afatit të përcaktuar nga neni 60/2 i ligjit nr. 49/2012, i cili parashikon se Gjykata e Lartë e shqyrton çështjen brenda 90 ditëve nga data e ardhjes së rekursit prej gjykatës ku është depozituar.

6.3 Është cenuar neni 42 i Kushtetutës, sepse nuk është kryer një gjykim publik me pjesëmarrjen e palëve, pasi gjykimi në Kolegjin Administrativ të Gjykatës së Lartë është bërë në dhomën e këshillimit.

7. **Subjekti i interesuar, Këshilli i Ministrave**, ka parashtruar me shkrim këto prapësime:

7.1 Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë e ka gjykuar çështjen me tre gjyqtarë konform nenit 12/3 të ligjit nr. 49/2012 të ndryshuar.

7.2 Kërkuari, konform jurisprudentës kushtetuese, nuk ka arritur të provojë nëse Kolegji Administrativ me veprime ose mosveprime që lidhen me rastin në fjalë nuk ka respektuar detyrimin ligjor për të marrë të gjitha masat me qëllim moszvarritjen e procesit. Është fakt i njohur botërisht që gjykimet në Gjykatën e Lartë vonohen. Rasti objekt shqyrtimi nuk ka qenë i ndryshëm nga rregulli i përgjithshëm.

7.3. Gjykimi në dhomë këshillimi nga ana e Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë nuk u bie ndesh standardeve të jurisprudentës kushtetuese dhe ligjit nr. 49/2012.

8. *Subjektet e interesuara, Ministria e Financave dhe Drejtoria e Përgjithshme e Entit Kombëtar të Banesave*, kanë prapësuar në mënyrë të përmblodhur se:

8.1 Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë ka zbatuar nenin 12/3 të ligjit nr. 49/2012 të ndryshuar kur ka gjykuar çështjen me tre gjyqtarë.

8.2 Rekursi i Ministrisë së Financave është regjistruar në Gjykatën e Lartë në datën 21.3.2012, pra para hyrjes në fuqi të ligjit për gjykatat administrative. Për këtë arsye kërkuari nuk mund të kërkojë që rekursi të shqyrtohet brenda afatit kohor të 90 ditëve.

8.3 Gjykimi në Kolegjin Administrativ të Gjykatës së Lartë si rregull bëhet mbi bazë dokumentesh në dhomë këshillimi. Kolegji Administrativ mund të vendosë të thërrasë palët në seancë gjyqësore nëse e gjykon të nevojshme, por kjo nuk përbën detyrim.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuarit

9. Gjykata vlerëson se kërkuari legjitimohet *ratione personae*, në kuptim të rregullimit kushtetues të

neneve 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës, *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur brenda afatit të parashikuar nga neni 30/2 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, si dhe *ratione materiae*, pasi pretendimet e paraqitura në kërkesë *prima facie* përfshihen në juridiksionin e Gjykatës Kushtetuese.

B. Për parimin e gjykatës së caktuar me ligj

10. Kërkuesi pretendon se Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë e ka shqyrtuar çështjen në dhomë këshillimi me tre gjyqtarë, edhe pse neni 12/3 i ligjit nr. 49/2012 të lartpërmendur parashikon se trupi gjykues në këto raste duhet të përbëhet nga pesë gjyqtarë.

11. Lidhur me pretendimin për formimin e drejtë të trupit gjykues Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se shqyrtimi i çështjes nga një “gjykatë e caktuar me ligj” është një element i procesit të rregullt ligjor, sipas nenit 42 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe nenit 6 të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut (KEDNJ). Termi “gjykatë” karakterizohet në sensin material nga funksioni i saj gjyqësor, që ka të bëjë me zgjidhjen e çështjeve që janë në kompetencë të saj në një proces të zhvilluar mbi një procedurë ligjërishit të përcaktuar dhe në pajtim me shtetin e së drejtës. E drejta e çdo pale për t’u dëgjuar në seancë përpara një gjykate kompetente kërkon që gjykata të ketë juridiksion për të dëgjuar çështjen dhe që kompetenca t’i jetë dhënë asaj prej ligjit (*shih vendimet nr. 16 datë 27.3.2012, nr. 23, datë 23.7.2009 të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Gjykata konstaton se neni 12/3 i ligjit nr. 49/2012 fillimisht parashikonte se Gjykata e Lartë gjykonte në Kolegji Administrativ me trup gjykues të përbërë nga 5 gjyqtarë, me përjashtim të rasteve kur ky ligj parashikonte ndryshe. Me ndryshimet e bëra me ligjin nr. 100, datë 31.7.2014, neni 12/3 i ligjit nr. 49/2012 aktualisht parashikon se “*Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë gjykon në dhomë këshillimi me 3 gjyqtarë të gjitha çështjet që në gjykatën e shkallës së parë gjykohen nga 1 gjyqtar, si dhe çështjet që kanë për objekt mosmarrëveshjet e kompetencave. Çështjet e tjera gjykohen me trup gjykues të përbërë nga 5 gjyqtarë*”. Ndërkohë, neni 12/1 i ligjit nr. 49/2012 parashikon se “*Gjykata administrative e shkallës së parë gjykon me trup gjykues të përbërë me tre gjyqtarë mosmarrëveshjet lidhur me kontratat administrative publike dhe kërkesat e paraqitura në zbatim të shkronjave “d” dhe “dh” të nenit 7 të këtij ligji. Të gjitha mosmarrëveshjet e tjera shqyrtohen me trup gjykues të përbërë nga një gjyqtar*”. Nga dispozitat e lartpërmendura rezulton se është objekti i mosmarrëveshjes së çështjes, i cili përcakton përbërjen e trupit gjykues në gjykatën administrative të shkallës së parë dhe, për pasojë, atë të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë.

13. Gjykata, gjithashtu, vëren se ndryshimet e lartpërmendura, të bëra në nenin 12/3 të ligjit nr. 49/2012, me anë të ligjit nr. 100, datë 31.7.2014, kanë hyrë në fuqi në datën 15.9.2014, pra përpara shqyrtimit të çështjes nga Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë në dhomë këshillimi në datën 20.11.2014. Për pasojë, Gjykata vlerëson se përderisa objekti i mosmarrëveshjes në fjalë sipas nenit 12/1 të ligjit nr. 49/2012 duhet të gjykohet nga një gjyqtar i vetëm, kompetenca për shqyrtimin e saj, sipas nenit 12/3 të ligjit 49/2012 të ndryshuar, i përket një trupi gjykues të përbërë nga 3 gjyqtarë.

14. Nga sa më lart, Gjykata vlerëson se gjatë shqyrtimit të çështjes nga Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë trupi gjykues është formuar konform parashikimeve ligjore të nenit 12/3 të ligjit nr. 49/2012 të ndryshuar. Për rrjedhojë, pretendimi i kërkuesit për cenimin e parimit të gjykatës së caktuar me ligj nuk është i bazuar.

C. Për shqyrtimin e çështjes brenda një afati të arsyeshëm

15. Kërkuesi pretendon se gjykimi në Kolegjin Administrativ të Gjykatës së Lartë nuk është kryer brenda afatit të përcaktuar nga neni 60/2 i ligjit nr. 49/2012, i cili parashikon se Gjykata e Lartë e shqyrton çështjen brenda 90 ditëve nga data e ardhjes së rekursit prej gjykatës ku ai është depozituar. Nga materialet e administruara në dosjen gjyqësore Gjykata konstaton se çështja në shqyrtim është regjistruar në Gjykatën e Lartë në vitin 2012 dhe gjykimi është bërë në vitin 2014, pra jashtë afatit ligjor të lartpërmendur.

16. Subjekti i interesuar, Këshilli i Ministrave, lidhur me këtë pretendim ka prapësuar se edhe pse ligji nr. 49/2012 ishte një nevojë e domosdoshme për arritjen e standardeve të gjithë pranuar, shkak i

vonesës në shqyrtimin e çështjes në Gjykatën e Lartë është ngarkesa e trashëguar në kohën e hyrjes në fuqi të ligjit. Ndërsa, subjektet e interesuara, Ministria e Financave dhe Drejtoria e Përgjithshme e Entit Kombëtar të Banesave, kanë prapësuar se rekursi i Ministrisë së Financave është regjistruar në Gjykatën e Lartë në datën 21.3.2012, pra para hyrjes në fuqi të ligjit për gjykatat administrative, prandaj kërkuesi nuk mund të kërkojë që rekursi të shqyrtohet brenda afatit kohor të 90 ditëve.

17. Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se në bazë të neneve 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës individ i legjitimohet për të vënë në lëvizje Gjykatën Kushtetuese, duke pretenduar cenimin e së drejtës për t'u gjykuar brenda një afati të arsyeshëm gjatë zhvillimit të procesit të gjykimit nga gjykata e zakonshme, për shkak se legjislacioni nuk parashikon mjete të tjera juridike efektive për mbrojtjen e kësaj të drejte kushtetuese (*shih vendimin nr. 12, datë 5.3.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Gjithashtu, Gjykata, lidhur me kërkesat për konstatimin e cenimit të së drejtës kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, si pasojë e moszhvillimit të gjykimit të çështjes brenda një afati të arsyeshëm, ka theksuar se arsyeshmëria e zgjatjes së procesit duhet të vlerësohet mbi bazën e kriterëve të përcaktuara në jurisprudencën e GJEDNJ-së, sipas së cilës arsyeshmëria e kohëzgjatjes së procesit gjyqësor duhet të vlerësohet nën dritën e rrethanave të veçanta të çështjes, duke pasur parasysh sidomos kompleksitetin e çështjes, sjelljen e kërkuarit, sjelljen e autoriteteve, si dhe rrezikun që pasjell për kërkuarin kjo tejzgjatje e afateve të gjykimit (*shih vendimet nr. 18, datë 19.7.2005; nr. 1, datë 19.1.2009 të Gjykatës Kushtetuese*). Për rrjedhojë, Gjykata çmon se për të arritur në konkluzionin nëse në rastin konkret jemi përpara cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, duhet të vlerësohet analiza e secilit prej elementeve të sipërcituara.

i) Periudha që duhet marrë në konsideratë

19. Lidhur me periudhën e kohës që duhet marrë në konsideratë, Gjykata vëren se çështja në shqyrtim është regjistruar në Gjykatën e Lartë në vitin 2012 dhe gjykimi është bërë në vitin 2014, ndonëse neni 60/2 i ligjit nr. 49/2012 parashikon afatin prej 90 ditësh për shqyrtimin e çështjes nga kjo Gjykatë.

ii) Kompleksiteti i çështjes

20. Gjykata ka theksuar se për vlerësimin e kompleksitetit të procedimeve duhet të kenë rëndësi të gjitha aspektet e çështjes, përfshi objektin e çështjes, faktet e kundërshtuara dhe volumin e provave shkresore. Kompleksiteti i çështjes, në balancë me parimin e sigurimit të administrimit të përshtatshëm të drejtësisë, mund të justifikojë kohëzgjatje kohore të konsiderueshme (*shih vendimet nr. 14, datë 15.4.2010; nr. 9, datë 14.2.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

21. Në rastin në shqyrtim konstatohet se mosmarrëveshja objekt gjykimi është e natyrës administrative, gjykimi i të cilave parashikohet dhe rregullohet nga ligji nr. 49/2012, "Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative". Objekti i saj lidhet me vlerësimin e dëmeve të shkaktuara kërkuarit. Nga shqyrtimi i dokumenteve të paraqitura, Gjykata vlerëson se çështja konkrete nuk paraqet rrethana të veçanta apo komplekse që mund të justifikojnë një vonesë në shqyrtimin e saj, ndaj vlerësimi i sjelljes së autoriteteve publike dhe kërkuarit është me rëndësi në këtë kontekst.

iii) Interesi dhe sjellja e kërkuarit

22. Vlerësimi i sjelljes dhe interesit të kërkuarit është një element tjetër përcaktues i kohëzgjatjes së arsyeshme të procedimeve. Nga aktet bashkëlidhur kërkesës Gjykata vëren se kërkuari ka vepruar në përputhje me të drejtat procedurale, duke shfaqur interes të vazhdueshëm për gjykimin e çështjes brenda një afati sa më të përshtatshëm për të dhe nuk rezulton të jetë bërë shkak apo të ketë shkaktuar vonesa në këtë drejtim.

iv) Sjellja e autoriteteve

23. Gjykata ka theksuar se neni 42 i Kushtetutës, si dhe neni 6 i KEDNJ-së vendosin detyrimin për organizimin e sistemit ligjor të vendit në mënyrë të tillë që gjykatat të plotësojnë kërkesat e standardeve për një proces të rregullt ligjor, përfshirë këtu dhe atë të gjykimit brenda afatit të arsyeshëm. Në këtë drejtim, gjykatat kanë për detyrë të sigurojnë që të gjitha subjektet që marrin

pjesë në proces të sillen në mënyrë që të evitojnë çdo vonesë të panevojshme. Kjo detyrë e gjykatave gjen rregullimin e saj edhe në dispozitat procedurale civile, e konkretisht në nenin 4 të KPC-së, sipas të cilit *“gjykata kujdeset për zhvillimin e rregullt të procesit gjyqësor. Për këtë qëllim, në bazë të kompetencave që i jep ky Kod, vendos për afatet dhe urdhëron marrjen e masave të nevojshme”*, dhe në nenin 171/a të KPC-së, sipas të cilit *“gjykata ushtron të gjitha të drejtat e përcaktuara në këtë Kod, që janë të nevojshme për zhvillimin sa më të mirë të procesit gjyqësor. Gjykata cakton seancat dhe afatet brenda të cilave palët dhe personat e tjerë të thirrur prej saj duhet të kryejnë aktet procedurale dhe veprimet e tjera të kërkuara prej saj”* (shih vendimin nr. 12, datë 5.3.2012 të Gjykatës Kushtetuese).

24. Lidhur me gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative, Gjykata konstaton se neni 3 i ligjit nr. 49/2012 të lartpërmendur, ndër parimet e gjykimit administrativ, ka përcaktuar sigurimin e një procesi të rregullt gjyqësor brenda afateve të shpejta dhe të arsyeshme. Ky ka qenë edhe qëllimi i ligjvënësit në krijimin e këtyre gjykatave. Kështu, në relacionin bashkëlidhur projektligjit nr. 49/2012 thuhet se ligji synon thjeshtimin e procedurave me objekt zgjidhjen e mosmarrëveshjeve administrative dhe se në këtë drejtim qëllimi i krijimit të Gjykatës Administrative është garantimi i mbrojtjes efektive të të drejtave subjektive dhe interesave të ligjshme të personave nëpërmjet një procesi të rregullt gjyqësor dhe brenda afateve të shpejta e të arsyeshme. Gjykata, gjithashtu, vëren se në relacionin e projektligjit të lartpërmendur lexohet se afatet konkrete të përcaktuara në ligj për gjykimin e çështjeve duhet të zbatohen nga gjykatat administrative për shqyrtimin e çështjeve. Për më tepër, ligji nr. 49/2012 ka parashikuar afate të mirëpërcaktuara për gjykimin në shkallë të parë (neni 25 për veprimet përgatitore, neni 27 për caktimin e seancës gjyqësore), për gjykimin në apel (neni 48/2 për shqyrtimin e çështjes nga gjykata e apelit), si dhe për gjykimin në Gjykatën e Lartë (neni 60/2 në shqyrtim).

25. Nga sa më lart, Gjykata çmon se përderisa ligjvënësi ka përcaktuar këto afate kohore (90 ditë në rastin në fjalë), do të thotë se ai i ka konsideruar ato si afate të arsyeshme për t'u zbatuar nga gjykatat administrative. Në këtë drejtim, respektimi rigoroz i ligjit përbën detyrim për Gjykatën e Lartë, për shkak të pozicionit dhe rolit të saj si gjykatë ligji, për sa kohë ajo ka për detyrë të kontrollojë mënyrën e zbatimit të ligjit material dhe procedural nga ana e gjykatave më të ulëta.

26. Në këtë këndvështrim Gjykata çmon se prapësimi i subjektit të interesuar, Këshillit të Ministrave, se shkak i vonesës në shqyrtimin e çështjes është numri i lartë i çështjeve në ngarkim të këtyre gjykatave, nuk është i bazuar. Ngarkesa e gjykatave nuk është argument kushtetues që mund të justifikojë mosgjykimin e tyre brenda afateve të përcaktuara nga ligjvënësi. Në të kundërt është detyrë e këtij të fundit të marrë masat dhe të gjejë mjetet e duhura për ndryshimin e gjendjes faktike (vonesës në shqyrtimin e çështjeve në Gjykatë të Lartë), me qëllim që ligjet të zbatohen dhe gjykatat e të gjitha niveleve të funksionojnë normalisht.

27. Gjithashtu, Gjykata vlerëson se hyrja në fuqi e një ligji kushtëzon hyrjen në fuqi të normave të prodhuara prej tij, ose e thënë ndryshe, zbatueshmërinë e tyre nga ana e të gjitha organeve, përveç rasteve kur ligji parashikon ndryshe. Për rrjedhojë, edhe prapësimi i subjekteve të interesuara, Ministrisë së Financave dhe Drejtorisë së Përgjithshme të Entit Kombëtar të Banesave, se kërkuesi nuk mund të kërkojë që rekursi të shqyrtohet brenda afatit kohor të 90 ditëve, pasi ai është regjistruar në Gjykatën e Lartë para hyrjes në fuqi të ligjit për gjykatat administrative, nuk është i bazuar.

28. Për këto arsye, Gjykata arrin në përfundimin se procesi i zhvilluar në Gjykatën e Lartë ka qenë i parregullt, për shkak se çështja në këtë Gjykatë nuk është gjykuar brenda një afati të arsyeshëm siç parashikohet dhe në nenin 60/2 të ligjit nr. 49/2012.

D. Për shqyrtimin e çështjes në dhomë këshillimi

29. Kërkuesi pretendon, gjithashtu, se është cenuar neni 42 i Kushtetutës, sepse nuk është kryer një gjykim publik me pjesëmarrjen e palëve, për shkak se gjykimi në Kolegjin Administrativ të Gjykatës së Lartë është bërë në dhomën e këshillimit.

30. Gjykata është shprehur edhe herë të tjera për rolin që ka dhoma e këshillimit në Gjykatën e Lartë,

duke vlerësuar se sikundër për pranimin, ashtu edhe për mospranimin e rekursit, dhoma e këshillimit, nëpërmjet arsytimit të vendimeve të saj, luan rolin e një filtri të kërkesave që i drejtohen Gjykatës së Lartë. Veprimtaria seleksionuese e dhomës së këshillimit është një veprimtari e domosdoshme në funksion të aksesit në gjykatë vetëm të atyre çështjeve që i parashikon ligji, duke lënë jashtë përzgjedhjes kërkesat e paarsyeshme dhe haptazi të pambështetura në ligj. Sipas këtyre standardeve, kur kërkesat e ligjit për kalimin në seancë nuk janë plotësuar, vendoset për mospranimin e kërkesës dhe ky lloj shqyrtimi paraprak vlerësues është kompetencë vetëm e trupës së gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë në dhomë këshillimi dhe nuk mund të bëhet pjesë e kontrollit kushtetues që zhvillon Gjykata (*shih vendimin nr. 12, datë 19.3.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

31. Për më tepër, ligji nr. 49/2012 për gjykatat administrative në nenin 61 ka përcaktuar se shqyrtimi i rekursit në Kolegjin Administrativ të Gjykatës së Lartë si rregull bëhet mbi bazë dokumentesh në dhomë këshillimi dhe në nenin 62 ka parashikuar se cilat janë, përjashtimisht, rastet e shqyrtimit të çështjes në seancë gjyqësore me pranimin e palëve. Për pasojë, Gjykata vlerëson se gjykimi i çështjes në dhomë këshillimi apo seancë gjyqësore është atribut i vetë Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë. Përderisa kërkuesi nuk pretendon se çështja objekt shqyrtimi hyn në rastet e parashikuara nga neni 62 i ligjit nr. 49/2012, Gjykata çmon se ky pretendim i kërkuetit nuk është i bazuar.

32. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuetit për cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor, si rezultat i mosgjykimit të çështjes në Gjykatën e Lartë brenda afatit të arsyeshëm të parashikuar nga neni 60/2 i ligjit nr. 49/2012, është i bazuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131, shkronja “P”, dhe 134, pika 1, shkronja “g”, të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Pranimin pjesërisht të kërkesës.
- Konstatimin e cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, si rezultat i mosgjykimit të çështjes në Gjykatën e Lartë brenda një afati të arsyeshëm.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Sokol Berberi, Besnik Imeraj, Gani Dizdari, Fatmir Hoxha, Vladimir Kristo, Fatos Lulo

Anëtare kundër: Vitore Tusha,

MENDIM PAKICE

1. Në çështjen konkrete e çmoj të rëndësishme të shprehem me mendim pakice, sepse nuk ndaj të njëjtin qëndrim me shumicën lidhur me konstatimin e cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor si rezultat i mosshqyrtimit të çështjes nga Kolegji Administrativ brenda afatit ligjor (*pika 1 e dispozitivit të vendimit*).

2. Kërkuesi i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese me kërkesë me objekt “*Shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë të vendimit nr. 00-2014-4241 (619), datë 20.11.2014 të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë*”, duke argumentuar se gjatë procesit gjyqësor të zhvilluar në Kolegjin Administrativ nuk janë respektuar disa standarde të procesit të rregullt ligjor, si gjykata e caktuar me ligj, zhvillimi i procesit brenda afatit të arsyeshëm dhe publiciteti i seancës gjyqësore.

3. Nga rrethanat e çështjes konstatohet se procesi gjyqësor në Gjykatën e Lartë nuk është vënë në lëvizje nga kërkuesi, por nga subjektet e interesuara. Në përfundim të këtij procesi, Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë, në dhomë këshillimi, me vendimin nr. 00-2014-4241 (619), datë 20.11.2014, ka vendosur prishjen e vendimit nr. 2823, datë 23.12.2011 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe lënien në fuqi të vendimit nr. 905, datë 11.2.2011 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

4. Shumica, pasi ka analizuar pretendimet e kërkuesit, që lidhen me cenimin e parimit të gjykatës së caktuar me ligj dhe mosrespektimin e publicitetit të gjykimit, me të drejtë i ka vlerësuar ato si të pabazuara. Ky vlerësim i shumicës, me të cilin jam dakord, nënkupton se gjatë procesit të zhvilluar në Kolegjin Administrativ nuk ka pasur shkelje të natyrës procedurale, për rrjedhojë nuk mund të vihet në dyshim zhvillimi i këtij procesi në kundërshtim me standardet e procesit të rregullt.

5. Në lidhje me pretendimin për mosrespektimin e standardit kushtetues të gjykimit brenda afatit të arsyeshëm, shumica është shprehur se nuk është respektuar, përfundim i cili është bazuar në analizën e kritereve të përcaktuara në jurisprudencën e GJEDNJ-së, si kompleksiteti i çështjes, sjellja e kërkuesit, sjellja e autoriteteve, si dhe rreziku që passjell për kërkuesin kjo tejzgjatje e afateve të gjykimit (*shih paragrafin 17 të vendimit*).

6. Qëndrimi i mësipërm i mbajtur nga shumica mendoj se nuk përmbush kërkesat për ta konsideruar vendimin në fjalë si mjet efektiv, i cili ofron mundësi të qarta dhe të sigurt për rivendosjen në vend të së drejtës së shkelur nga ana e kërkuesit. Sipas jurisprudencës së GJEDNJ-së, në kuptim të nenit 13 të Konventës, *mjetet* në dispozicion të një ndërgjyqësi *për të parashtruar një ankesë për zgjatjen e procesit* janë “efektive”, në qoftë se ato “*parandalojnë shkeljen e pretenduar, pengojnë vazhdimin e saj ose ofrojnë një riparim të përshtatshëm për çdo shkelje që tashmë ka ndodhur*”. Siç shprehet GJEDNJ-ja, neni 13 i KEDNJ-së ofron një alternativë: një mjet është “efektiv” në qoftë se mund të përdoret për të përshpejtuar dhënien e një vendimi nga gjykatat që gjykojnë një çështje ose për t’i ofruar ndërgjyqësit një riparim të përshtatshëm për vonesat që tashmë kanë ndodhur. Megjithatë, thekson GJEDNJ-ja, zgjidhja më e mirë është padyshim, parandalimi. Kur një sistem gjyqësor ka mangësi për sa i përket kërkesës në nenin 6/1 të Konventës - për një afat të arsyeshëm - një mjet i dizenuar për të përshpejtuar procesin, me qëllim parandalimin e bërjes së këtij procesi të tejzgjatur, është zgjidhja më efektive. Një mjet i tillë ofron një avantazh të pamohueshëm në krahasim me një mjet që ofron vetëm kompensim, përderisa ai parandalon, gjithashtu, shkeljet e mëpasshme për të njëjtat procese dhe jo thjesht riparon shkeljen *a posteriori*, siç bën një mjet kompensues. Disa shtete kanë zgjedhur kombinimin e dy lloj mjeteve, njëri i dizenuar për të përshpejtuar procesin dhe tjetri për të ofruar kompensim (*shih Scordino kundër Italisë, nr. 1, aplikimi nr. 36813/97, §§ 183 dhe, 186, i cituar në vendimin e GJEDNJ-së në çështjen Gjonboçari kundër Shqipërisë, aplikimi nr. 10508/02, §§ 75 e 76*).

7. Duke e analizuar qëndrimin e shumicës nën dritën e standardeve të mësipërme, rezulton se vendimi nuk i ofron kërkuesit asnjë mundësi të qartë apo të sigurt për rivendosjen e së drejtës së pretenduar si të cenuar, sepse në fakt nuk ekziston ndonjë e drejtë materiale/procedurale e cenuar. Nëse u referohemi pretendimeve të kërkuesit, ai nuk pretendon interpretim të gabuar të ligjit nga Kolegji Administrativ deri në atë masë sa të cenojë të drejtën materiale.

8. Në mënyrë që procedura e ankimit individual kushtetues të përbëjë zgjidhje efektive, në kuptimin e nenit 13 të KEDNJ-së, ajo duhet të japë edhe dëmshpërblim efektiv për shkeljen. Për pasojë, Gjykata Kushtetuese, parë në këndvështrim krahasues me kuadrin ligjor të vendeve të tjera, duhet të jetë e pajisur me kompetencën për urdhërimin e pagimit të kompensimit dhe/ose urdhërimin e *restitutio in integrum* (*shembulli i Austrisë, Bosnjë-Hercegovinës dhe Sllovakisë*).

9. Vlerësimi që bën shumica ka krijuar pritshmëri të gabuara dhe aspak realiste për kërkuesin. Nëse shumica do të kishte vlerësuar të kundërtën, pra bazueshmërinë e pretendimeve për cenimin e garancive të tjera procedurale gjatë procesit gjyqësor, atëherë kërkuesit do t’i jepej mundësia për të zhvilluar një proces gjyqësor të rregullt. Në këtë kuptim, edhe vlerësimi mbi kohëzgjatjen e paarsyeshme të procesit, edhe pse i natyrës thelbësisht deklarative, do të përbënte një mundësi

dëmshtëpërblimi të drejtë për kërkuesin, edhe pse jo i natyrës materiale.

10. Shumica ka arsyetuar se ngarkesa e gjykatave nuk është argument kushtetues që mund të justifikojë mosgjykimin e çështjeve brenda afateve të përcaktuara nga ligjvënësi. Në të kundërt është detyrë e këtij të fundit të marrë masat dhe të gjejë mjetet e duhura për ndryshimin e gjendjes faktike (vonesës në shqyrtimin e çështjeve në Gjykatën e Lartë), me qëllim që ligjet të zbatohen dhe gjykatat e të gjitha niveleve të funksionojnë normalisht (*shih § 26 të vendimit*).

11. Qëndrimi i mësipërm i shumicës përbën një kthesë të menjëhershme të jurisprudencës kushtetuese në lidhje me vlerësimin e ndikimit që ka “*ngarkesa e Gjykatës së Lartë*” në respektimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor, në drejtim të gjyimit të çështjeve brenda afateve të arsyeshme. Madje mendoj se është një vlerësim i nxituar dhe i shkëputur tërësisht nga realiteti kompleks. Ky vlerësim nuk nënkupton që sistemi ligjor vendas nuk duhet të jenë në përputhje me parimin e drejtësisë efektive, përkundrazi kjo është një domosdoshmëri jetike.

12. Misioni i Gjykatës Kushtetuese, krahas sigurimit të njëtrajtshmërisë të jurisprudencës kushtetuese për sa i takon vlerësimin të faktorëve që (nuk) garantojnë standardet e së drejtës për një proces të rregullt ligjor, është edhe konstitucionalizmi i gjyqësorit të zakonshëm dhe nxitja e dialogut me të, në kuptimin që përmes vendimeve të saj Gjykata Kushtetuese e orienton atë drejt zhvillimit të proceseve gjyqësore që ofrojnë garanci procedurale dhe materiale për palët ndërgjyqësore. Madje për të shkuar edhe më tej, Gjykata Kushtetuese mund të orientojë edhe politikën ligjvënëse përmes jurisprudencës së saj.

13. Nëse shumica me vendimin në fjalë ka pasur parasysh edhe përmbushjen e këtyre objektivave në çështjen konkrete, mendoj se nuk ka mundur t’i përmbushë ato me sukses dhe me efektivitet. Para së gjithash Gjykata Kushtetuese duhet të jetë një mjet efektiv për garantimin e të drejtave dhe lirive që pretendohen se janë shkelur. Nisur nga ky vlerësim mendoj se në kushtet e mungesës të ndonjë të drejte procedurale dhe/ose materiale të cenuar gjatë procesit gjyqësor të zhvilluar në Kolegjin Administrativ të Gjykatës së Lartë, qëndrimi i shumicës për konstatimin e cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor si rezultat i mosgjyimit të çështjes brenda afatit të arsyeshëm është i gabuar.

14. Në përfundim mendoj se shumica duhej ta rrëzonte edhe këtë pretendim të kërkuesit dhe të mos e pranonte pjesërisht kërkesën, për sa kohë konstatimi i shkeljes së nenit 42 dhe 6/1 të Konventës efektivisht nuk sjell një rezultat konkret për kërkuesin.

Anëtare: Vitore Tusha